

Anna Lindh: Tal på SSU:s kongress 2003

Talare

Anna Lindh
Utrikesminister

Datum

6 augusti 2003

Jag blir lite nostalgisk när jag ska tala på en SSU-kongress. Jag kan inte låta bli att jämföra med när jag var ordförande, och se likheter och skillnader.

En väldigt tydlig likhet är beskrivningen av organisationen SSU och alla dess problem. När jag blev ordförande 1984, för nästan 20 år sen, kunde man läsa i alla tidningar att SSU var en organisation som gick rätt utför. Politiskt var vi splittrade och det var bara en tidsfråga när vi skulle spricka. Organisatoriskt var vi svaga, det blev bara försämringar, medlemmarna lämnade SSU, inga ungdomar var längre intresserade av politik, och det var bara en tidsfråga när de politiska ungdomsförbunden skulle dö.

Så sa man redan 1984. Dels sa man det i medierna, dels sades det bland äldre gamla partivänner, ska jag väl erkänna. De älskade att beskriva, hur otroligt aktivt SSU hade varit på deras tid, och hur sorgligt det var att se hur verksamheten nu gick utför. Jag minns att min företrädare, Janne Nygren, försökte trösta mig någon gång och säga att det varit likadant för honom. Men det där trodde jag inte riktigt på.

Sedan levde den där beskrivningen kvar så länge jag var SSU-ordförande och när jag slutade kunde jag se att den liksom hängde med alla SSU-ordföranden därefter.

Alla blev de ordförande i en organisation med jätteproblem. Så jag måste säga att jag är ganska imponerad av att en organisation som, enligt alla medier och många äldre partivänner, har varit döende i decennier, fortfarande lever, kongressar, syns och dessutom är aktiv på alla partimöten som jag har runt om i landet.

Ardalan fick en fråga av en tidning förut så jag hörde det. Frågan var om han hade några frågor till mig, eller om jag hade några goda råd till honom.

Ett råd som jag skulle vilja ge till Ardalan, är att, strunta i alla klagobeskrivningar. Känn istället att om fem år kan du också sitta där och säga ”åh det var så mycket bättre förr”.

Jag gick tillbaka och tittade lite på det sista tal jag höll som SSU-ordförande, för att se hur mycket som ändrats i debatten.

Det är ganska roligt och väldigt slående att se hur mycket som var lika. Jag kunde se det i det jag själv sa för 13 år sen, jag har kunnat höra det när jag har suttit och lyssnat här på förmiddagen. Det är väldigt tydligt att många frågor går igen.

Man kan föra många teoretiska, komplicerade diskussioner, om vad ideologi egentligen handlar om. För mig, både som SSU:are och idag, är grundfrågan det lika människovärdet. Det är inte bara något som man skriver i högtidliga deklARATIONER och storstilat säger i tal. Att ta det lika människovärdet på allvar är att tänka på det hela tiden. När vi säger att man måste bygga ut utbildning, göra allt för att ge unga människor bra livs chanser handlar det om det lika människovärdet. När vi diskuterar arbetslivet, inflytande, att det man gör är meningsfullt och att man kan påverka handlar det om lika människovärde.

Jag var SSU-ordförande under en tid då ungdomsarbetslösheten ökade, precis som den tyvärr gör idag igen. Och det som skrämde mig mest med den ökande ungdomsarbetslösheten var när jag inte bara såg siffrorna på papperet, utan när jag kunde komma ut och träffa människor och känna hur arbetslösheten liksom påverkade hela samhällsklimatet.

När man mötte gymnasieelever som skulle gå ut om något år, och frågade ” Vad vill du göra?” och dom sa, ”åh, det är liksom ingen idé”. Man kände hur deras framtidshopp, var kvaddat från början. Lena Hallengren är en av dom som ivrigast har påpekat i regeringen, att vi måste göra kampen mot ungdomsarbetslösheten till en av våra stora frågor i höst.

Det är också det lika människovärdet som ligger till grund, för en offentlig sektor som kan garantera tryggheten i välfärden för barn, sjuka och gamla. Men en skillnad mellan er SSU-generation och min, är att ni hela tiden sett en offentlig sektor, där problemet stavats pengar. Jag såg och jag arbetade i en

offentlig sektor, som i och för sig hade pengar, men där man ofta hade glömt vilka man var till för. Där kunde man se en oerhörd byråkrati och självgodhet. Jag tror att det tyvärr är ett viktigt skäl till att vi har så stora nya klyftor mellan invandrare och svenskar i de segregerade bostadsområdena idag.

Och jag minns många hopplösa diskussioner jag hade. Bland annat med en iransk ingenjör som på 80-talet inte kunde begripa varför han måste läsa årskurs 7:s, ”Hej matematik”, därför att en tjänsteman hade bestämt att det var det viktigaste han som iransk ingenjör kunde göra för att anpassa sig till det svenska samhället. Alltför många sådana exempel fanns i min verklighet. En del kan finnas kvar, det måste vi gemensamt tillstå. Men det var också därför vi började den där viktiga debatten som måste fortsätta hela tiden. Hur kan man få balansen mellan det starka gemensamma, det kollektiva och individen, respekten för individen och respekten för det lika människovärdet, som ger oss lika möjligheter att påverka och vara delaktiga?

Det är det lika människovärdet som gör att vi driver och har drivit miljöfrågan så hårt. För det handlar om att se till att vi inte tar utrymmet som hör till framtida generationer.

Det är det lika människovärdet som gör att den internationella solidariteten, har varit så avgörande för socialdemokratin, och inte minst SSU. För om man tror på lika människovärde så stannar det inte vid Sveriges gränser. Man kan se väldigt många likheter mellan debatten här på kongressen och debatten när jag var ordförande.

Men vi kan också se en stor skillnad. Det är att det internationella beroendet, har blivit så mycket större idag och det var hemskt roligt att lyssna till er debatt idag. Ekonomi, information och människor korsar gränser och flyttar, på ett sätt som var fullständigt otänkbart för bara 20 år sen. På många sätt kan det vara bra, det går till exempel inte längre att dölja brott mot mänskliga rättigheter. Det går inte som förr att dölja förtryck och det går inte att förtiga information. Men det finns också, precis som ni har pratat om här, väldigt stora problem om marknaden, kapitalet, får för sig att idka utpressning, att flytta dit där man har de lönsammaste villkoren och de minsta demokratiska möjligheterna att påverka.

Det här gör skillnad när det gäller internationella arbetet. När vi då talade om

internationellt samarbetet, då handlade det nästan bara om internationell solidaritet, som vi skulle vara aktiva och visa andra. Idag behöver vi alla det internationella samarbetet på grund av globaliseringen.

Låt mig ge några exempel. Ta miljön. När jag var SSU-ordförande, var försurningen den stora miljöfrågan. Träd, skogar, sjöar drabbades av försurningen. Storbritannien var en av de stora bovarna. Jag var i Storbritannien men fick naturligtvis inte träffa politiker. Med en konservativ regering var en SSU-ordförande från Sverige alltför oviktig för att några politiker skulle bry sig om att träffa mig. Men jag fick träffa tjänstemän. Jag minns tjänstemannen som tittade på mig och sa, ”Vi erkänner inte ens att det finns ett problem som heter försurning, så varför skulle vi göra någonting åt våra utsläpp. Och skadorna du pratar om med dom där glesa trädskronorna, kan det bero på att det kanske blåser för mycket i Sverige?”.

Och jag kände den där fullkomliga maktlösheten och blev rasande när man inte kunde liksom tvinga dom att göra miljöförbättringar som krävdes för vår miljöskull. Sedan kändes det jätteskönt när jag blev miljöminister i EU och kunde vara med och driva igenom krav som just såg till att begränsa försurningen, i hela Europa. Det som var lite unikt med det, var att försurningen inte drabbade andra länder lika mycket som det drabbade oss i Norden, så dom fick göra det i solidaritet med oss.

Ta klimatet, en avgörande fråga. Hade det inte varit, för bland annat Margot Wallström, är jag övertygad om att Kyotoprotokollet hade varit dött. Men där har hon och andra sett till att tvinga med land efter land, för att USA sedan ska stå nästan ensam kvar. Därmed blir det svårare för USA att säga nej i långa loppet.

Ta kemikalier. Nya ämnen kan vara jättebra, men också väldigt farliga. Det hjälper inte att förbjuda i Sverige om vi inte också får andra länder, vars varor vi köper, att förbjuda samma ämnen. Där har Margot Wallström drivit en kemikaliepolitik som härom veckan fick tidningen, Economist, att rasa: ”Är det verkligen svensk miljöpolitik som ska styra Europa?”. Men Margot Wallström håller stånd, och det går att driva miljöfrågorna globalt.

Ta ett annat område än miljöfrågorna, ta trafficking. Jag har sällan varit så chockad som när jag såg Lukas Modyssons film, Lilja Forever. Det är klart att jag

hade känt till trafficking, jag hade arbetat mot det i EU, men när jag såg filmen kände jag återigen, hur fruktansvärt viktigt det är att vi får stopp på den här moderna slavhandeln. Vi kan bara göra det ihop med andra länder.

När det gäller det internationella läget och utrikespolitiken ser världen väldigt annorlunda ut idag jämfört med när jag var SSU-ordförande. Då pågick fortfarande, de första åren, kalla kriget mellan USA och Sovjetunionen. Då var Sverige ofta ett ganska ensamt land, med Olof Palme som väldigt viktig aktör. När supermakterna USA och Sovjet grälade skulle inga små länder komma in och ha åsikter, för det kunde vara farligt. Därför blev den svenska rösten och Palmes röst, oerhört viktig.

Idag hör vi ibland att den svenska rösten har tystnat. Men det som har hänt är något mycket mer positivt. Idag finns många röster. Olof Palme var före sin tid. Idag är det en självklarhet för varje anständig europeisk politiker – jag gör undantag för Berlusconi – att kritisera brott mot mänskliga rättigheter, att driva rättssäkerhet och att rätt ska gå före makt och militär styrka. Många är idag oroad över att vi i framtiden, bara ska ha en enda stark aktör och att det är USA.

Vilka kan balansera USA, hålla med eller säga emot? Jo, det kan EU. Hade EU haft en gemensam utrikespolitik i början på 90-talet, är jag övertygad om att vi hade sluppit tio års krig och tiotusentals döda på Balkan, i forna Jugoslavien. Vi hade sluppit hundratusentals människor på flykt. Då hade vi inte en gemensam utrikespolitik, men efter Kosovokriget, så började man bygga upp en sådan. Det höll inte när vi kom till Irak. Vi kunde ju alla se att då sprack det. Jag är den första att beklaga det. Men låt oss se vad man har klarat bortsett från Irak. På Balkan, är EU faktiskt skillnaden mellan krig och fred, liv och död. När jag var ordförande i EU för ett år sen kunde vi se att ett krig i Makedonien, som hotades av nya inbördesstrider, skulle kunna sprida sig till Serbien, Montenegro och Bosnien och då kunde kriget på Balkan vara ett faktum igen.

Min första bild av Makedonien när vi landade där en vacker vårdag, var så motsägelsefull. Det var en fantastiskt blå himmel och blommande körsbärsträd. Samtidigt visste man att striderna rasade bara några mil ifrån flygplatsen. Och så träffade jag en kvinna där som var alldeles spänd. Jag trodde att hon var spänd för kriget som hotade. Men sen sa hon att hon var så orolig därför att hennes barn var kvar hemma i huset. Hon hade flera ganska små barn. Jag frågade om

barnen var i närheten av striderna och hon sa att hon var rädd att striderna skulle nå byn den dagen.

Men varför har du lämnat dom hemma? sa jag. Hade det inte varit bättre att ta med dom hit?

Nej, sa hon, vi får inte ta med oss barnen, för om vi gör det, kan vi vara säkra på att vi inte har något hus att komma tillbaka till.

Då insåg man vilken fruktansvärd verklighet som gällde för folket där. Men dom klarar det. Hennes barn klarar det. De flesta andra familjer klarar det.

Hade det inte varit för EU, hade det blivit krig i Makedonien.

Jag var i Serbien i våras, när premiärminister Djindjic blev skjuten. Det var fruktansvärt att se det trauma som uppstod där. Jag kunde ju känna igen det och jämföra med vad vi kände efter Palmemordet. Alla andra liknelser lämnar jag därhän. Men jag kunde också se att trots detta trauma, trots undantagstillstånd, trots oro klarade Serbien- Montenegro den här gången att ta sig ur en sådan nationell kris.

För bara några år sen skulle det ha blivit krig.

Eller ta Mellanöstern som exempel. Där har EU inte klarat freden. Det är jag den första att erkänna. Det är en skam för hela det internationella samfundet att vi fortfarande ser en sådan fruktansvärd kris för palestinierna. Inte minst är det viktigt idag att protestera mot den mur som Israel bygger. Självklart har Israel rätt att försvara sig mot terrorism. Självklart kommer vi alltid att fördöma alla former av terrorism, men den rätta vägen kan inte vara att bygga en mur, som river upp palestinska byar, som splittrar palestinska familjer och bara sår ytterligare hat mellan palestinier och israeler.

Men hade det inte varit för EU, hade man inte ens haft en palestinsk myndighet kvar. Det hade inte funnits några palestinska skolor, sjukhus, allt det Sverige och andra EU länder har betalat. Och det viktigaste, det hade inte funnits det som ändå ger ett litet bräckligt hopp om fred idag, nämligen den färdplan som ska garantera en palestinsk stat år 2005, och som jag kan garantera er att Sverige kommer att arbeta aktivt för

Här vill jag passa på återigen, att tacka er som SSU-are. Här har ni också gjort väldigt bra insatser med de möten läger, seminarier, aktiviteter, på Bommersvik och andra ställen, som ni har ordnat, med palestinska och israeliska ungdomar. Det kommer att vara en hörnsten för den kommande freden. Hur ska man någonsin kunna få en bestående fred mellan israeler och palestinier, om man inte börjar bygga upp ett förtroende? Det förtroendet har ni börjat bygga upp genom de här aktiviteterna. Jag hoppas att väldigt många fler gör det samma.

När jag själv varit kongressordförande brukade jag kasta ut talare som höll på längre än 20 minuter. Nu är det bäst jag börjar avrunda, för annars kommer kongresspresidiet att bära mig bort från talarstolen.

Jag vill avsluta med att säga att när jag talade här för 13 år sedan, när jag avgick som SSU -ordförande, talade jag om miljö och välfärd, om ideologi, om jobb, om internationell solidaritet. En del har blivit bättre sen dess. Väldigt mycket återstår både i Sverige och i Europa innan vi kan leva upp till kraven och de vackra parollerna, som vi formulerar i våra program. Paroller som handlar om hur tjejer och killar, män och kvinnor ska ha samma chanser och om hur vi ska bryta de nya klassklyftorna och segregationen som vi ser så djupt också i det svenska samhället. Hur vi ska klara en hållbar miljöpolitik, hur vi ska klara balansen mellan det gemensamma och det individualistiska. Hur vi ska se till att ha en stark och bra välfärd och klara tryggheten, och sist men inte minst, hur vi ska fortsätta att ha en stark svensk röst för internationell solidaritet. För mänskliga rättigheter, för internationell rättvisa och fred.

Det här är ingenting som en regering eller ett parti, kan klara alldeles själva. Det allra viktigaste är de många människornas engagemang, och inte minst ert engagemang. För utan ett riktigt aktivt SSU torkar idédebatten i partiet. Då glömmer man kanske morgondagen och tittar bara på vad som är aktuellt idag. Då är det stor risk att man tappar färdriktningen för politiken.

Så fortsatt aktivt arbete önskar jag er, både ideologiskt, i kampanjarbetet, i det praktiska arbetet och i att värva många unga människor till socialdemokratin.

Taggar

2000-tal, 2003, Kvinna, Politiska tal, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/anna-lindh-tal-pa-ssu-s-kongress-2003>